

УДК 330.34:005.44:339.9

Власюк Т. М., к.е.н., доцент,
Почкін А. О., здобувач освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗОВИХ ВИКЛИКІВ

Світова економіка вступила у фазу системної нестабільності, де кризові явища більше не мають локального чи тимчасового характеру, а формують нову архітектуру глобального розвитку. Геополітична конфронтація, енергетичні шоки, кліматичні ризики, технологічні дисбаланси, цифрова асиметрія та руйнування традиційних моделей міжнародної кооперації трансформують механізми функціонування економічних систем. У таких умовах економічне зростання більше не може базуватися виключно на показниках продуктивності чи фінансової стабільності. Ключовим критерієм ефективності сучасної економічної системи стає її резильєнтність – здатність підтримувати функціональність, адаптуватися до зовнішніх шоків та забезпечувати стратегічну стійкість у довгостроковій перспективі [1-4].

На сучасному етапі резильєнтність перетворюється з антикризового інструменту на фундаментальний принцип економічного розвитку. Сучасні економічні системи все більше орієнтуються на інтеграцію сценарного моделювання, ризик-управління та адаптивний менеджмент. Глобальні кризові процеси суттєво змінили структуру міжнародної економічної взаємодії. Порушення глобальних ланцюгів постачання продемонструвало критичну залежність багатьох держав від зовнішніх виробничих центрів і ресурсних ринків. Відповіддю на ці виклики стала тенденція до регіоналізації економіки, формування локальних виробничих кластерів та диверсифікації міжнародних партнерств. Так, економічна стійкість держав дедалі більше визначається рівнем автономності критичної інфраструктури, технологічною незалежністю та здатністю швидко перебудовувати економічні зв'язки [5-7].

Водночас глобальна турбулентність стимулювала прискорення цифрової трансформації економіки, коли цифрові технології перестали бути виключно чинником інноваційного розвитку та перетворилися на інструмент забезпечення економічної стійкості. У сучасній економіці цифрова резильєнтність означає не

лише рівень технологічного розвитку, а здатність економічної системи підтримувати стабільність у середовищі постійних інформаційних і кіберзагроз. Саме тому, особливого значення набуває енергетична резильєнтність, оскільки саме енергетичні кризи стали одним із ключових драйверів глобальної нестабільності. Світова економіка поступово переходить до моделі орієнтованої на декарбонізацію та стале виробництво. У цьому контексті енергетична незалежність виступає не лише елементом економічної безпеки, а й чинником геоекономічної конкурентоспроможності.

Суттєвих трансформацій зазнає і фінансова система, коли традиційні моделі фінансового регулювання дедалі частіше виявляються неефективними в умовах високої волатильності та кризової динаміки, що стимулює розвиток фінансування та імпаکت-інвестування. Фінансова резильєнтність сьогодні визначається не лише ліквідністю чи стабільністю банківського сектору, а здатністю фінансової системи підтримувати стратегічні напрями розвитку економіки, забезпечувати інвестиції в інновації та формувати довгострокову стійкість економічного середовища. Окремого значення набуває проблема соціальної резильєнтності. Глобальні кризи посилюють соціальну нерівність, трансформують ринки праці та формують нові виклики для людського капіталу. У цих умовах конкурентоспроможність економіки залежить від здатності держави інвестувати у розвиток освіти, цифрових компетентностей, інноваційного мислення та професійної адаптивності населення [8-10].

Для України проблема резильєнтності економічних систем має не теоретичний, а стратегічно-практичний характер. Післявоєнне відновлення потребує не простого відтворення довоєнної економічної моделі, а формування принципово нової системи економічного розвитку, заснованої на інноваційності, цифровізації, енергетичній незалежності та інтеграції до європейського економічного простору. У цьому контексті ключовими напрямками формування економічної резильєнтності виступають розвиток smart-виробництва, цифрової економіки та інноваційних кластерів. Важливим чинником економічної стійкості є також інституційна ефективність, де саме якість державного управління, прозорість регуляторного середовища та ефективність стратегічного планування визначають здатність економіки адаптуватися до кризових процесів. У сучасних умовах інституційна резильєнтність повинна базуватися на принципах гнучкості, цифрової інтегрованості та стратегічної координації між державою, бізнесом і суспільством.

Отже, резильєнтність економічних систем є комплексною характеристикою сучасного економічного розвитку, яка поєднує технологічну

адаптивність, інституційну стійкість, енергетичну безпеку, фінансову стабільність та інноваційну спроможність. У контексті глобальних кризових викликів саме резильєнтність визначатиме здатність держав та міжнародних економічних систем забезпечувати довгострокову конкурентоспроможність і стратегічну стабільність. Для України формування резильєнтної економіки є ключовою умовою післявоєнної модернізації, інтеграції до європейського простору та створення нової моделі економічного розвитку, орієнтованої на стійкість, інновації та стратегічну адаптивність.

Література

1. Гвелесіані, А. Г., & Черніченко, В. В. (2023). Огляд підходів до визначення поняття та показників резильєнтності соціально-економічних систем: міжнародний досвід. *Статистика України*, 3-4, 4-15.
2. Григорян, Р. Х. (2023). Теоретичні основи виникнення та розвитку кризових явищ в економічних системах. *Економіка та управління АПК*, 1, 59-73.
3. Єфименко, Т. І. (2021). Кризові трансформації соціально-економічних систем. *Фінанси України*, 11, 7-20.
4. Іванюк, У. В., Гальків, Л. І., & Сенишин, С. Є. (2023). Детермінологічний аналіз впливу війни на поточну резильєнтність соціально-економічної системи України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Проблеми економіки та управління*, 7(1), 1-9.
5. Карамішев, Д., & Суворов, В. (2025). Стійкість як визначальна характеристика кризового управління у подоланні вразливостей соціально-економічних систем. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*, 12, 84-92.
6. Лещух, І. В. (2024). Методичні підходи до оцінювання соціально-економічної резильєнтності систем. *Бізнес Інформ*, 8, 13-24.
7. П'янова, О. В., & Ралко, О. С. (2017). Криза як складник розвитку економічних систем. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : *Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 16(2), 76-79.
8. Полякова, О. Ю. (2022). Підходи до оцінки впливу криз неекономічного походження на соціально-економічну систему України. *Проблеми економіки*, 4, 245-253.
9. Рудаченко, О. О., & Клебанова, Т. С. (2021). Механізм діагностики кризових ситуацій у системах соціально-економічного розвитку регіонів. *Проблеми системного підходу в економіці*, 4, 57-63.
10. Рябець, Н. М., & Тимків, І. В. (2023). Концептуальні засади, фактори та менеджмент сталого розвитку бізнес-організації в умовах наростання кризових явищ в глобальній економічній системі. *Ефективна економіка*, 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_2_26.